

КРАЋИ ПРЕГЛЕД СВИХ ОМЛАДИНСКИХ РАДНИХ АКЦИЈА У ЈУГОСЛАВИЈИ ОД 1941. ДО 1990. ГОДИНЕ

ОМЛАДИНСКЕ РАДНЕ АКЦИЈЕ ТОКОМ ОСЛОБОДИЛАЧКОГ РАТА 1941–1945.

Већ почетком устанка против фашистичких окупатора 1941. године, омладина се, организовано и активно, преко организација СКОЈ-а и УСАОЈ-а, укључила у акције прикупљања оружја и муниције, баченог од једне, у краткотрајном априлском рату, поражене и осрамљене војске и њихово склањање у добро маскирана склоништа и магацине.

Током лета, а нарочито у јесен и зиму устаничке 1941. године, омладина Подриња, ваљевског краја, Шумадије, Чачка, ужичког краја, Старог Влаха и Полимља, Лике, Баније, Босанске Крајине и других ослобођених крајева, активно је помагала устаничке (партизанске) јединице, прикупљеном одећом и обућом, а породице бораца у обављању пољских радова на њиховим њивама, а затим и у снабдевању дрвима за огрев.

Почетком октобра 1941. године, ужичка омладина је у опустелом Добруну и околини, близу Вишеграда, испред самих усташких положаја и под честим надлетањем и митраљирањем италијанског авиона, обрала зрео кукуруз и јесење плодове и возом их допремила у ослобођено Ужице;

Исте јесени у пољима између Папука и Козаре, омладина је, у акцији покренутој од народноослободилачких одбора из неколико села, са имања на којима су до устанка живели Немци сакупила око 20 вагона необраног кукуруза, кромпира и воћа, и све те количине усмерила за потребе устаничких (партизанских) јединица;

Августа 1942. године, у Саничкој долини код Кључа у Босанској Крајини, славна Прва омладинска ударна пољопривредна бригада – формирана у селу Војићи код Кључа – са око 2.000 чланова, већином девојака (момци су били на ратним положајима), током три месеца, дању и ноћу, пожњела је испред немачких и усташких положаја и утврђења и на ослобођену територију пренела 120 вагона жита и исто толико вагона воћа и поврћа;

Примером Санице и у другим местима широм Босанске Крајине основано је укупно 17 бригада, односно 10 батаљона и 57 чета, са око 7.000 омладинки и омладинаца – храбрих жетелаца, који су углавном ноћу, просто отимали од непријатеља вагоне жита, поврћа и воћа.

Немци су даноноћно из авиона бомбардовали и митраљирали бригадисте на њивама, а и њихове колоне, које се, по наредби штаба, са пуним џаковима жита, привремено склањале у планину, а избезумљене усташе са тенковима заустављале на барикадама, направљеним од посечених стабала, проморавши их да одустану.

Познате су и ноћне жетве на Козари 1943. године, где је Десета радна бригада, са четири батаљона, односно 1.500 чланова, пожњела жито недалеко од Јасеновачког логора смрти.

Новоформиране омладинске чете, батаљони и бригаде у 1943. години учествовале су у акцији тзв. зимске помоћи партизанским јединицама, затим акцији у пролећне сетве, у лето и у јесен опет у прикупљању жита, воћа и поврћа за потребе своје војске и незбринутог становништва;

Током велике непријатељеве офанзиве на Козару омладинке су преносиле рањенике на даљину и до 10 и више километара, а ратни материјал и намирнице за партизанске јединице;

А после IV непријатељеве офанзиве у Босанској крајини омладинци су, носили рањенике преко Гламоча и Шатора, прекопавали цесте и евакуисали народ и жито пред наступањем непријатеља. На Кордуну омладина је одмах по ослобођењу овог подручја 1943. године започела обнову попалених села, у чему се посебно истицало: 680 омладинаца у вељунском и 640 омладинаца и омладинки у Фојничком котару;

Омладина Хрватског приморја је пренела на слободну територију око 25.000 килограма кромпира и осталу добровољно прикупљену помоћ за партизанску војску и рањенике. А омладина Баније извела акцију обнављања неколико хиљада оштећених или сасвим порушених кућа и помагала домаћинствима у обављању пољопривредних радова у селима;

Омладина Срема је акцијом паљења уништила преко 100 вагона непријатељевог жита, велики број косачица и вршалица, не престајући да и даље прикупља одећу, обућу и храну за своју војску на Сремском фронту и осталим бојиштима;

У Славонији омладина је пожњела, обрала и у скривене магацине сместила око 100 вагона жита, а млади у Словенији дали десетине хиљада радних сати у сакупљању лековитог биља.

И 1944. године омладина је у ослобођеним крајевима наставила и појачала исте или покренула нове акције: у Istri преко 400 омладинаца је жетвом успремало жито око ослобођеног Челића, док су млади на Вису током новембра у разним акцијама дали око 3.000, на Корчули око 12.000 на подручју Задра око 46.000 радних дана;

У Македонији омладина Ковадара дала 685 радних дана на изградњи путева, а још толико у сечи дрва, што су још масовније чинили и млади Битоља и околних места;

Млади са подручја Лике су у такмичењу пред II конгрес УСАОЈ-а дали око 5.000.000 радних дана, а прелазну заставицу за најбоље резултате освојили су млади са територије Лике;

Омладина Црне Горе у 13-јулском такмичењу је у резултате своје активности забележила укупно 22.325 радних дана и прикупила 11.800 килограма пшенице и других намирница;

Већ крајем 1944. године омладина коначно ослобођеног Београда, заједно са организацијама Народног фронта, започела је у свим рејонима свакодневне масовне акције на рашчишћавању рушевина и поправци улица, што ће она наставити и током следеће 1945. године;

У сред зиме, од краја јануара до почетка марта 1945. године, 1.630 омладинаца из више округа Србије, окупљених у 10 бригада, односно 15 радних батаљона, иако недовољно обучени у топлу одећу за хладне дане у планини, на Црном врху, код Бора, по јакој, цичи зими (до -30°C), стано засипани снежном вејавицом, насекли су и отпремили, прво, својим рукама изграђеном пругом до Бора (12,6 км), а одатле возом до Београда, преко 10.000 кубних метара огревног дрвета за београдске болнице пуне рањеника, за хладне школе и друге установе, као и за незбринуте породице. Истовремено, или нешто касније, текле су акције на сечи дрва и на Руднику, Тари, Повлену...

Омладина Подриња, београдског, пожаревачког и крагујевачког округа, заједно са младима Срема и Баната, у јануару и фебруару 1945. године, на напуштеним салашима, недалеко од ватрене линије Сремског фронта, обрала је кукуруз са више од 20.000 јутара. А месец-два дана касније, њихово место заузеће око 15.000 младића и девојака у радној акцији на обради, односно на сетви на око 49.000 јутара напуштених њива. У тој акцији било је укључено и пар хиљада младих из Македоније, Босне и Херцеговине и Црне Горе; Омладина ужичког краја, Чачка и дела Шумадије, скупила је велике количине жита и других намирница и привремено их сместила у магацине, а онда, у недостатку превоза, све те количине од близу 19.000 килограма, укупно 1.460 омладинаца и омладинки су накупили у мање или веће џакове и торбе и, такмичећи се – ко ће понети више у акцији названој „Свак по џак у Санџак“, пренели на раменима, у две колоне

(у два дана), пешке, од Ужица до Нове Вароши, за исхрану становника Нове Вароши, Полимља и северне Црне Горе, којима је претила глад...

С коначним ослобођењем земље, 15. маја 1945. године, завршена је ова тешка епопеја ратних радних акција, у којима су стотине хиљада омладинаца и омладинки (оне су биле у већини, јер су младићи били на фронту), дали око 35.000 радних дана, као свој велики допринос победи над фашистичким окупатором и коначном ослобођењу земље.

РАДНЕ АКЦИЈЕ У ТОКОМ ОБНОВЕ И ИЗГРАДЊЕ ЗЕМЉЕ

После ослобођења земље омладинске (и фронтвске) бригаде, са још већим полетом и пожртвовањем, са ратног су прешле на други фронт – на фронт брзе обнове ратом порушених градова и села, мостова и комуникација, комуналних објеката и производних погона.

У првим послератним годинама, у многим подручјима Србије, Босне и Херцеговине, Црне Горе, Далмације, Лике, Македоније и Словеније, даноноћно, одјекивале су експлозије на бројним радним поприштима.

Омладина је пушке и митраљезе заменила крамповима и лопатама и с њима поново, са заносом и храбро, јуришала и побеђивала. Са још већим заносом и љубављу према својој отаџбини, настављајући традиције борбе, напора и жртава, младе генерације слободне Југославије, разумевајући да је обнова и изградња земље саставни део, односно наставак херојске борбе својих старијих другова и другарица на бојном пољу, омладина је масовно кренула у изградњу омладинских пруга и путева, нових фабрика и хидроелектрана, нових градова и насеља.

МЕЛИОРАЦИЈЕ

После извршене обнове порушених и подизања првих локалних објеката, 3.709 младића и девојака ваљевског краја, Подриња и још 12 округа из Србије, без булдожера и других машина, само са ашовима и лопатама, у првој већој летњој акцији 1946. године, учествовало је у прокопавању Посавског канала у дужини од 40 километара, недалеко од Обреновца и реке Саве и тако првом већом мелиорацијом у Србији омогућило обраду више од 4.000 хектара нових ораница.

Исте, 1946. године, регулисана је и река Раља, недалеко од Београда, а следеће, 1947. године, око 70.000 људи, углавном, омладине, прокопали су Нишавски канал, Банаћани – Бечејски канал, а у Македонији су извршене обимније мелиорације у Струмичком пољу, Пелагонији и код Преспанског језера.

Мелиорације су настављене и у 1956. години: у Пелагонији, у околини Битоља, где је преко 3.000 бригадиста, углавном из Македоније, прокопавањем канала, обезбеђено од поплаве око 20.000 хектара земље и око 40 села; у Кумановском пољу више од 1.000 бригадиста регулисало је Литковску реку и градило систем за наводњавање у подручју Преспанског језера око 9.000 омладинаца су прокопали канал дуг 20 километара и системом за наводњавање омогућили обраду и високе приносе на око 70.000 хектара.

ОМЛАДИНСКЕ ПРУГЕ

БРЧКО – БАНОВИЋИ

Прва већа савезна омладинска радна акција, на којој су од 1. маја до 7. новембра 1946. године, 62.268 омладинаца и омладинки, сврстаних у 283 радне бригаде, изградило је прву Омладинску пругу нормалног колосека, у дужини од 90 километара, пробивши три тунела, укупне дужине око 600 метара, од којих је највећи тунел „Мајевица“ (394 м), прокопали дугачки усек – тунел код Кисељака и саградили 170 станичних зграда.

ШАМАЦ – САРАЈЕВО

Другу омладинску пругу, у скоро три пута већој радној акцији, градило је од 1. априла до 15. новембра, 211.370 бригадиста обухваћених у 886 бригада из целе земље, и 5.840 младих у 56 иностраних бригада; на њеној дужини од 242 километра, они су пробили 9 тунела, од којих и чувени „Врандук“ (1.534 м), у укупној дужини од 2.464 метара, подигли 14 мостова преко Саве, Босне и Лашве, у укупној дужини од 3.267 метара, подигли велики насип код Добоја и више десетина пропуста; ископали су и превезли колицима на свим тим објектима 5,520.000 кубика земље и камења;

НИКШИЋ – ТИТОГРАД, прву пругу нормалног колосека у Црној Гори, дугу 53 километара, градило је 1947. године око 30.000 омладинаца и омладинки, обављајујући најтеже радове на тунелу „Будош“ (1.262 м) и мостовима на Морачи и Рибници;

КУЧЕВО – БРОДИЦЕ, у Хомољу, дугу 16 километара, изграђену 1948. године, учешћем око 80 бригада, са укупно 10.989 омладинаца и омладинки, који су на њој, као највеће препреке, прокопали тунеле „Нересница“ (402 м) и „Превелац“ (300 м);

„ПАНЧЕВАЧКУ ПРУГУ“, од села Овче до Бесног Фока, у дужини од 32 километара, кроз Панчевачки рит, односно ПКБ, изградиле су 1948. године 20 омладинских и четири фронтвске, односно синдикалне бригаде, са укупно 4.500 градитеља.

ШАБАЦ – ЗВОРНИК, дугу 74 километара, градиле су 1949. године омладинске и фронтвске бригаде, као и припадници ЈНА;

БАЊА ЛУКА – ДОБОЈ, у дужини од 96 километара, изграђена је за осам месеци (1. март – 20. децембар 1951. године), рукама 6.500 младића и девојака, окупљених у близу 900 бригада, са њиховим највећим подвизима на тунелима „Љескове воде“ (1.506 м) и „Тронежа“ (1.411 м);

„Пругу снова“ БЕОГРАД – БАР, на деоници кроз Србију, у периоду 1971–1974. године, градиле су 234 ОРБ, са укупно 12.145 бригадиста.

Својим добровољним радом Омладина је, поред ових седам, својој вољеној домовини и народу даровала још девет пруга (Фоча – Копачи, дуга 36 км, Голеш – Белаћевац, 12 км и пет пионирских пруга, у Београду, Загребу, Сарајеву, Љубљани и Скопљу).

НОВИ БЕОГРАД

Године 1948. започете су дотле, а и касније, две највеће савезне омладинске радне акције – изградња Новог Београда и Ауто-пута „Братство-јединство“.

У првој фази изградње Новог Београда, од 11. априла 1948. до 5. новембра 1950. године, 904 омладинске (и фронтвске) бригаде, са близу 200.000 градитеља, подигле су од темеља до под кров: велико Стамбено насеље са више од 40 петоспратница – павиљона на Тошином бунару; Палату Председништва Владе (доцније познату као зграду СИВ-а, данас палату „Србија“), са више од 67.000 квадратних метара канцеларијског и другог корисног простора; Репрезентативни хотел „Југославија“; Студентски град, са четири велика петоспратна блока за становање између 4.500 и 5.000 студената; Дом културе; зграду Шумарског факултета (касније претворену у Клиничко-болнички центар „Бежанијска коса“); више километара обалоутврде на рукавцу Дунава и на Сави...

У истом периоду (1948–1950) омладина је, и у старом Београду, на укупно 33 локације, подигла или доградила више од педесет разних објеката, међу којима и стамбена насеља на Карабурми (70 монтажних станова), Миријевском и Јужном булевару, на Обилићевом венцу, у улици Алексе Ненадовића; затим хотел „Метропол“ (грађен као палата Централног већа Народне омладине); део зграда „Борбе“, „Геокарте“, Акушерске клинике, Економског и Ветеринарског факултета, Галерије фресака, Филмски град на Кошутњаку, Стадион

ЈНА (ФК „Партизан“), Дом синдиката, а затим, реконструисала улице Кнеза Михаила, Војводе Степе и Кнеза Милоша, Булевар Револуције и др;

У периоду 1968–1970. године омладинске бригаде су поново дошле на Нови Београд (у три године по 5.000 акција) и измештале железничку пругу на нову трасу, градиле деоницу Аутопута кроз Нови Београд, уређивале Парк пријатељства и друге површине на песку и остацима бивше мочваре.

АУТОПУТ „БРАТСТВО-ЈЕДИНСТВО“

Изградња Аутопута „Братство-јединство“, по времену трајања и броју учесника била је највећа омладинска радна акција. Са једним прекидом од нешто више од седам година трајала је осам и по година, по деоницама, и то:

Прву деоницу **БЕОГРАД – ЗАГРЕБ 1948–1950.** године, у дужини од **382 километра**, градило је **око 320.000 бригадиста** из свих крајева наше земље и 1.200 младих из 32 иностране земље, подигавши на њој више објеката, мостова, пропуста и надвожњака, међу којима и највеће – надвожњак кроз чувену Спагванску шуму и вијадукт код Новске.

Од 1946. до 1952. године, не рачунајући мање локалне акције, **изграђено је 70 великих објеката, уз учешће 6.370 радних бригада, са око 1.300.000 младића и девојака.** У том периоду омладина је дала 60 милиона радних дана, изградила 11 пута нормалног колосека, затим шест путева, Ауто-пут „Братство-јединство“ од Београда до Загреба, 14 великих фабрика, шест хидроелектрана, четири канала, четири студентска града;

Деоницу **ЗАГРЕБ – ЉУБЉАНА** у дужини од **80 километара**, 1958. године градило је **466 омладинских радних бригада, са укупно 53.323 бригадиста**, који су на њој подигли и 52 већа објекта, међу којима и мост преко реке Саве код Јанкомира, дуг 330 метара и вијадукт код Требња;

У лето (1958) обављени су **припремни радови на следећој деоници Аутопута између Параћина и Ниша**, на којој је **58 бригада, са укупно 5.618 омладинаца и омладинки**, подигло омладинска насеља, трасирало **78 километара пута**, изградило 87 пропуста за воду, започело радове на шест мостова, отворило шљункаре и позајмишта...

Деонице **ПАРАЋИН – НИШ** и **ДЕМИР КАПИЈА – НЕГОТИНО** на Вардару, укупне дужине (обе) **110 километара**, 1959. године, градило је **498 бригада, са 51.000 омладинаца и омладинки**, који су поред осталих објеката, подигли и **54 моста**;

Деонице **НИШ – ГРДЕЛИЦА** и **УДОВО – ЂЕВЂЕЛИЈА**, обе у дужини од **113 километара**, градило је **48.557 омладинаца и омладинки**, укључених у 453 радне бригаде.

Деоницу **ГРДЕЛИЦА – СКОПЉЕ** у дужини од **138 километара** градило је **438 бригада са 46.669 омладинаца и омладинки**;

Деоницу **ПАРАЋИН – ОСИПАОНИЦА** у дужини од **95,5 километара** градиле су **264 бригада, са укупно 29.672 омладинаца и омладинки**;

Деоницу **ОСИПАОНИЦА – БЕОГРАД** у дужини од скоро **59 километара**, градила је **201 бригада са 22.500 бригадиста**;

Магистрални пут ПРЕЉИНА – ЧАЧАК – ПОЖЕГА – ТИТОВО УЖИЦЕ, дуг 37 километара, градиле су **94 бригада, са укупно 11.280 омладинаца и омладинки**.

ЈАДРАНСКУ МАГИСТРАЛУ (континентални део), на деоници **БИЈЕЛО ПОЉЕ – КОЛАШИН**, у дужини од **49 километара**, градило је **168 бригада, са укупно 18.719 омладинаца и омладинки**.

ОМЛАДИНСКЕ ФАБРИКЕ И...

Омладинску **Фабрику тешких машина алатљика „Иво Лола Рибар“** у Железнику код Београда, 1947–1948. године градило је **100 бригада, са укупно 15.565 градитеља**;

Ваљаоницу брау у Севојну код Ужица, 1950–1952. године градило је **56 бригада, са око 19.000 омладинаца и омладинки**;

Фабрику каблова у Светозареву (Јагодини), 1952. године градило је **око 13.000 омладинаца и омладинки**;

РР заводе у Нишу 1948. године, градило је **око 500 бригадиста**;

Хемијски комбинат у Витковићима код Горажда, 1950 – 1954. године, градило је, заједно са припадницима ЈНА, и педесетак ОРБ, са **око 4.500 бригадиста**.

У обнављању **Фабрике „Маглић“** и изградњи **Фабрике лесонит – плоча „Сутјеска“** у Фочи, 1950. године, учествовало је и **11 омладинских бригада, са око 900 градитеља**.

Фабрику текстила „Рашка“ у Новом Пазару, 1951–1953. године, градиле су и ОРБ;

Фабрику аутомобила „Црвена застава“ у Крагујевцу, 1960. године подизало је **20 бригада, са око 2.600 градитеља**.

...ХИДРОЕЛЕКТРАНЕ

Омладина је, потом, још смелије, с обзиром на услове и сложеност градње, прихватала и учешће у изградњи великих хидроенергетских објеката:

ХЕ „Јабланица“ (1947–1954), **ХЕ „Зворник“** (1948–1953), **Хидросистема на Власини** (1948–1952), **Мавровске хидроелектране** (1948–1952) и **ХЕ „Винодол“** (1951–1955).

ЛОКАЛНЕ РАДНЕ АКЦИЈЕ

У међувремену, напоредо са великим радним акцијама (савезним и републичким) су организоване бројне и **све маховније локалне радне акције** – градске (општинске), регионалне, да би њихов најсвеобухватнији и по резултатима најобимнији био период 1953 – 1958. године, а затим и у неколико следећих година, кад нису организоване велике републичке и савезне радне акције, или напоредо са њима. Иако их је тешко овде све набројати, према прикупљеним, а непотпуним подацима, у наведених пет година (1953–1958. године) **било је око 20.000 локалних радилишта, више од 1,100.000 учесника**;

ОРА 60-ИХ И 70-ИХ ГОДИНА ПРОШЛОГ ВЕКА

Напоредо са наставком изградње Аутопута „Братство-јединство“ започете су по броју учесника мање, али, такође, савезне омладинске радне акције и то на:

Уређењу Аде Циганлије, у периоду 1958–1966. године, радило је **120 омладинских радних бригада, са око 15.000 омладинаца и омладинки**;

ОРА „Сава“, на подизању насипа на обали реке Саве код Загреба, ради заштите од поплава, у периоду од 1960. до 1979. године, **по 30–40 ОРБ, са по 3.000 и више бригадиста** годишње у летњим месецима – **учествовало је око 60.000 омладинаца и омладинки**;

На **ОРА „Сутјеска“ 1970–1977. године**, у просеку **24–26 ОРБ, са око 1.000 учесника годишње** (чланова друштвених организација СТВ „Партизана“, Савеза планинара, Црвеног крста, Савеза извиђача, Народне технике, ветерана и других учесника, изградили су Друштвени дом, Омладински спортско-рекреативни центар, просекли више путева и стаза и подигли низ спомен-објеката и обележја у ширем Меморијалном комплексу овог дела Националног парка „Сутјеска“.

ГОРАНСКЕ РАДНЕ АКЦИЈЕ

Почев од 1960. године из једнодневних, углавном, локалних радних акција на пошумљавању голети, израсле су вишедневне **горанске радне акције насељског типа** у којима је од 1978. до 1980. године, на девет горанских ОРА, **5.650 горана пошумило је 6.742 хектара голети**, а само на ОРА „Пештер“ од 1978. до 1989. године, **11.158 бригадиста – горана пошумило је 12.270 хектара**; Овој категорији радних акција припада и:

ОРА „Зелени појас Ђердапа“, на којој је, у периоду 1967–1970. и 1976–1978. године, **укупно 198 бригада, са 9.975**

градитеља, у прве две године градило тротоаре и уређивало паркове у Кладову, а касније подизало обалоутврде, уређивало и озелењавало простор низводно од главног објекта ХЕ „Ђердап“ и градило инфраструктуру у туристичком комплексу „Караташ“ и тврђаве;

ОРА „Морава 1971–1980. године“, на којој је **315 омладинских радних бригада**, са **укупно 17.329 бригадиста**, смештених у насељима Соко бања и Ломница, градећи бране „Бован“ и „Ћелије“, уређивало Сикирички поток и Јовановачку реку и подизало насип и мост на Великој Морави, насип на Расини и на Морави код Трстеника, подизало обалоутврде на реци кроз Врњачку Бању, водовод од Ћелија до Крушевца и реконструисале улицу Цара Лазара у Крушевцу;

ОРА „Ниш 1970–1978“: укупно **168 ОРБ**, са **око 11.000 чланова**, радило је на регулисању реке Нишаве; реконструкцији улица и булевара, уређењу спомен-паркова (Нишка тврђава и Бубањ), исељавању железничке пруге ван Ниша, копале канале за водоводну, канализациону и електричну мрежу у градским и другим насељима, доградиле стари и подигле нови Спортско-рекреативни центар, локалне путеве и објекте за снабдевање становништва пијаћом водом;

ОРА „Шабац 1974. и 1978“: укупно **29 бригада**, са **око 1.500 учесника**, током 1974–1978. године, радиле су на уређивању и подизању низа комуналних објеката, реконструкцији улица и градског парка, подизању насипа на обали реке Саве и других комуналних објеката;

ОРА „Јасеновац“ 1974–1977. у радовима на подизању одбрамбеног насипа дуж обале Саве и уређењу меморијалног комплекса било је **ангажовано 25 ОРБ**, са **преко 1.000 бригадиста**.

ОРА „Крагујевац 1976–1978“ укупно **68 омладинских радних бригада**, са **преко 3.000 омладинаца и омладинки**, радило је на чишћењу и регулацији реке Лепенице, исправљању њених кривина, изградњи одбрамбених насипа и уређењу спомен-парка у Шумарицама;

ОРА „Шамац – Сарајево ‘78“ омладинске радне бригаде су изградиле **други колесек** на Омладинској прузи Шамац – Сарајево **од Добоја до Зенице**;

ОРА „Партизански пут“ 1975–1978, укупно **105 ОРБ**, са **свега 5.775 омладинаца и омладинки** на градњи више објеката, путева и стаза којима су повезана историјска места и природне знаменитости;

ОРА „Палић“ 1975–1978, у чишћењу Палићког језера, подизању обалоутврде око овог језера и уређењу шеталишта и читавог туристичко-рекреационог комплекса учествовала је **56 ОРБ** са **преко 2.500 бригадиста**;

ОРА „Делиблатски песак“ 1978. – омладина је градила **40 километара противпожарних путева**, ради заштите ширег подручја од пешчаних олуја, **12 км** различитих шумских путева, као и асфалтног пута од Чардака до насеља у дужини од **3,5 км**;

ОРА „Крагујевац“ 1976–1978, на чишћењу и регулацији реке Лепенице, ради будуће заштите од поплава, као и спомен-подручје у Шумарицама, **учествовало је 68 ОРБ**, са **преко 2.500 бригадиста**;

ОРА „Ибар-Лепеница“ 1977–1978, на регулацији реке Ситнице, режиму вода и бујичних сливова у хидроцентралу Ибар-Лепеница, **радиле су 32 ОРБ**, са **око 1.600 омладинаца и омладинки**.

ОРА „Мариово“ 1976–1978, на градњи пута у дужини од **50 км** било је ангажовано **49 ОРБ**, са **око 2.200 омладинаца и омладинки**.

ОРА „Плачковица“ 1976–1978. укупно **52 ОРБ**, са **око 2.500 бригадиста** изградило је пут у **дужини од 43 км**, којим се повезује више села у овом заосталом крају.

ОРА „Ђердап“ 1976–1990. током петнаест година **529 ОРБ**, са **укупно 26.947 омладинаца и омладинки** обављале су земљане радове у великом обиму, подизале и набијале високе насипе поред обале Дунава у непосредној близини обе хидроелектране (ХЕ „Ђердап“ и ХЕ „Ђердап II“, изливале бе-

тонске блокове и плоче и њима облагале насипе, постављале бетонске ивичњаке и банке, прокопавале одводне јаркове, дренажне канале, као и ровове за електро и хидроизолацију, градиле прикључне путеве и раскрснице, уређивале војни центар у Петровом Селу и обављале ископавања на археолошким локалитетима.

ОРА „Аутопут Братство и јединство“ у вишегодишњој градњи **друге траке Аутопута кроз Србију и Македонију**, током 1977. године, **укупно 44 ОРБ**, са **2.384 омладинаца и омладинки**, учествовало је у градњи деонице од Београда до Умчара, у дужини од **40 км**, а године 1978. настављена је градња на деоници Умчари-Баточина, у **дужини од 70 км**, на којој је учествовало **48 ОРБ** са **око 2.500 бригадиста**.

ОМЛАДИНСКЕ РАДНЕ АКЦИЈЕ У ЈУБИЛАРНОЈ 1977. ГОДИНИ

ОРА „Крушевац ‘77“, **ОРА „Трстеник ‘77“**, **ОРА „Кикинда ‘77“**, **ОРА „Дунав ‘77“ – Апатин**; **ОРА „Власина ‘77“**, **ОРА „Димитровград ‘77“**, **ОРА „Пролеће ‘77“ – Суботица**, **ОРА „Височка Ражана ‘77“ – Пирот**, **ОРА „Трагом Пасјачких партизана ‘77“ – Прокупље**, **ОРА „Језеро ‘77“ и ОРА „Злотно пролеће ‘77“ – Бор**; **ОРА „Сокобања ‘77“**, **ОРА „Гоша ‘77“ – Смедеревска Паланка**, **ОРА „Робаје ‘77“**, **ОРА „Ђердап ‘77“**;
А у 1978. години: **ОРА „Сува крајина ‘78“**, **ОРА „Истра ‘78“**, **ОРА „Сисак ‘78“**;

ОРА „Подриње-Колубара“ 1978–1989, у Ваљево и околини **19 ОРБ**, боравећи у Омладинским насељу у кругу Пољопривредне школе, учествовале су у **градњи рекреационог центра „Градац“**, регулацији реке Љубостиње и меморијалног излетишта Пећина, подизале објекте за топлификацију и снабдевање града водом, и градиле пут Рајковић–Мионица.

А у Лозници, на **ОРА „Подриње-Колубара“**, од **1978–1989**, мењајући четири локације за своје насеље да би у последњој остала у специјално подигнутом насељу испод Лагатора. Током ове вишегодишње ОРА сваке године је радио **7 бригада** у **3 смене** са **око 350 бригадиста годишње**, или за **13 година 102 бригаде**, са укупно **4.600 омладинаца и омладинки** који су радили на изградњи објеката инфраструктуре на територији општине, сваке године на увођењу водовода (успостављена мрежа у дужини од **390 км**), затим полагање каблова високог напона, одржавање водопривредних објеката, подизање насипа на реци Дрини, уређењу Тршића и др.

ОРА „Кадинача 1978–1988“, укупно **168 ОРБ**, са **5.544 младих**, на десет и више градилишта, копале су канале за постављање водоводних цеви, колектора за отпадне воде и обављале радове на подизању бране, војних објеката на Пониквама, пошумљавале голети, уређивале меморијални комплекс на Кадиначи и зелене површине у граду.

ОРА „Врање“ 1979–1988, са укупно **139 ОРБ**, односно **6.870 бригадиста** у прве две године радиле су на регулацији Врањске реке, градиле део регионалног пута Доње Требешиње-Барелић, уређивале Спортски центар, а свих осталих година учествовале у пошумљавању голети у околини Врања и на подручју општине Трговиште;

ОРА „Смедерево“, 1979–1990, током десет година **укупно 66 бригада**, са **преко 10.000 младих** обављале су многе послове за потребе радних организација и месних заједница;

ОРА „Пожаревац“, 1983–1987, у трогодишњем периоду трајања **укупно 36 ОРБ**, са **око 1.800 бригадиста** обављало је различите радове за потребе привредних организација на територији Браничевског округа;

На Пионирској радној акцији „РТАЊ“, коју је, у периоду 1985–1988. **чинио 17 ПРБ** (у свакој по тридесетак пионира узраста од 7 до 14 година), **окупиле 410 пионира** годишње у три смене по 21 дан и **брале малину**, уређивале **парк-шуму на Ртњу површине 42 h**, трим-стазу и скијалиште, регулисале реку Арнауту у Бољевцу, као део магистралног пута Бољевац–Параћин.